

Sebastià Sansó Vanrell

Pareix esser que en Tim ha tornat i ho fa amb força i mala llet, així com ens agrada. I ja passàvem pena, ¡què voleu que vos digui!, perquè feia anys que el seu talent es diluïa enmig dels encàrrecs, i perquè un regust de facilitat consumia *Mars Attacks!!* (1996) i sobretot *El planeta dels simis* (2001), una revisió que no encaixava ni passava pel sedàs de cap mínim coneixedor del passat del director, que es reconegui satisfet de ser-ho, clar està.

Però n'ha sabut, com els bons. I les insinuacions cap el passat, el seu propi (moltes i de molt bones) que s'entreveïen a *Big fish* (2003), s'han acabat per confirmar amb *Charlie i la Fàbrica de Xocolata* (2005), fàbula de Roald Dahl, administrada amb ritme magistral per aquell jovenet gòtic (ara ja no tant) que començà dibuixant canets inofensius i llops afectuosos per a la Disney.

L'any 1971, l'aleshores mig famós (per la seva cara el recordareu a *The woman in red* (1984)) Gene Wilder va interpretar el fabricant a *Un mundo de fantasía*, primera interpretació del conte de Dahl, i que fou injustament maltractada pel públic i part de la crítica. Fou dirigida per Mel Stuart, un habitual dels documentals i les sèries televisives. Ni més ni manco que quatre anys després, l'Editorial Alfaguara publicava a l'Estat espanyol la novel·la infantil de l'escriptor gal·lès, que tot d'una comptà amb l'acceptació del públic infantil a qui anava adreçada (això ho pos en dubte i per tant ho deixarem en la teoria) pel seu ritme sempre ràpid i regular, que la fan comparable, per exemple, a *Alicia al país de les meravelles* de Lewis Caroll, sense anar massa més lluny.

Com a les dues pel·lícules, la narració ens endinsava a la fàbrica xocolatera del senyor Willy Wonka, personalitat excèntrica i delirant, que, després d'anys de solitud i aïllament voluntari, creu oportú convidar (al final se sap per què) cinc al·lots entre totes les ciutats del món, per mitjà d'un tiquet daurat a l'interior de cinc paquets de xocolata. Cadascun d'ells representa un estereotip, que els du a ser literalment eliminats (o, si més no, molt perjudicats), en una espècie de condemna dels pecats infantils: la gola, el caprici o l'obsessió per la perfecció. De

la mà de Wonka, aniran recorrent les distintes dependències fantàstiques del recinte, cada un més sorprenent, més inquietant o fins i tot irritant, i provant els seus distints "avenços" tecnològics, tals com caramels eterns, xiclets que mai perden el sabor.

O un teletransportador d'objectes, una mica defectuós, que per cert a la versió de Burton, conté un excel·lent homenatge a *2001, una Odissea en el espació*, en què la taula-tòtem adorada pels simis de la versió de Kubrick, es substituïda per una deliciosa taula xocolatada.

I és que la inspiració queda intacta amb el retorn com a protagonista del sempre estrany (per dir-ho de qualche manera), però sempre a l'alçada, Johnny Depp. Ell és qui dóna l'essència més histriònica i alhora inquietant a tota la cinta. Per a ell sembla ser feta a

mida, una direcció artística, que, com ens té acostumat Burton, deixa estorats visualment i imaginativament i que fa justícia al món oníric inspirador de l'original. Colors i textures es mesclen bé amb una fotografia a estones densa i obscura (quan es mostren les distintes panoràmiques aèries del poble i els exteriors en general) i altres (durant l'estada a la fàbrica) en què es transforma per donar llum als dolços, que semblen eterns, tractats pels inquietants nanets Oompa Loompa.

Precisament els Oompa Loompa, encarregats del treball constant, tenen en aquesta versió un tracte molt especial. En principi, i com quedava explicat al llibre i visualitzat a la pel·lícula dels setanta, es tractava de pigmeus africans, reconvertits en pastissers i xocolaters per obra i gràcia de

Charlie i la fàbrica de xocolata.

Willy Wonka, en una de les seves expedicions internacionals. Això, avui en dia, probablement hagués donat peu a una sèrie de crítiques pel significat metafòric del tema, quant a l'exploració dels esclaus negres africans, fruit del colonialisme del segle XIX (Kipling i el seu *Llibre de la Selva*, 1894, premi Nobel per cert, en són un bon exemple). Ara, doncs, com dèiem, han quedat retocats i transformats en unes personetes híbrides, que es comuniquen per gestos, però que també (i això per mi, és el gran incentiu de la pel·lícula) poden en un no-res muntar coreografies diverses amb números musicals que n'arriben fins i tot a trasllucar el gènere, que, si voleu que us sigui sincer, encara ara no he aclarit.

De fet, literàriament parlant, encara hi ha una segona part titulada *Char-*

lie i el gran ascensor de cristall, 1973, en què es narra l'odissea de la família de Charlie, els Bucket i el senyor Wonka, quan l'aparell que es dirigia a la fàbrica entra en òrbita per una errada tècnica, i, ja a l'espai, són sorpresos per multitud de personatges i situacions fantàsticament desfasades de la realitat.

També és la segona vegada que el director de Burbank (Hollywood) adapta un llibre de Roal Dahl. O és la primera? Depèn de com ho mirem. Sí, si consideram com a creació seva (almenys a l'ideari) *James y el Melocotón gigante* (1996), dirigida per Henry Selick com ho era *Pesadilla antes de Navidad*, que curiosament també tothom inconscientment atribueix a Burton.

Així, doncs, l'analogia és clara. De fet, tant Burton com Dahl en el fons, es dediquen a divertir l'adolescent que ha

quedat enmig del món, per així dir-ho, adult i la llibertat interpretativa i d'invenció de l'infantil. Tothom té (o hauria de tenir) aquesta condició receptiva, aquest interès i potencial per ser sorpresos, sense tractar necessàriament d'aclarir-ho per la raó o per les paraules. Simplement perquè no arriben ni a la meitat del camí proposat.

Però és que precisament d'això es tracta, d'entrar a un univers del qual no en saps massa cosa i sortir-ne amb més preguntes, cosa de la qual el cinema d'avui no en pot presumir.

En definitiva, donam novament la benvinguda (no sé si dir que a aquest món) al senyor Burton i esperant ansiosos la nova demostració que l'animació en *stop-motion* no ha mort (des d'aquí records a Ray Harryhausen), que sigui per molts anys! ■

